

Covid-19 ve Turizm İlişisini Ele Alan ve Tr Dizin’de Yayınlanan Makalelerinin İncelenmesi (Investigation of Articles on the Covid-19 and Tourism Relationship Published in Tr Index)

* Nuray EKER^a, Karaca Mina DURDU^b, Alper BOZKURT^c

^a Sakarya University of Applied Sciences, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Sakarya/Turkey

^b Adıyaman Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Adıyaman/Turkey

^c Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, Faculty of Business Administration, Department of Tourism Management, Adana/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 17.01.2022

Kabul Tarihi: 07.03.2022

Anahtar Kelimeler

Bibliyometri

Covid-19

Koronavirüs

Turizm

Tr Dizin

Maxqda

Öz

Ortaya çıktığı ilk günden itibaren Covid-19 konusu turizm alan yazınında en popüler konulardan biri haline gelmiştir. Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’de Covid-19 pandemisini turizm bağlamında ele alan çalışmaları bir araya getirerek araştırmacılara sunmak ve bir bakıma araştırmacıların bu konuya verdiği önemi ortaya koymaktır. Ayrıca bu çalışma alinyazında yer alan makalelerin konu başlıkları, amacı ve anahtar kelimelerine dair kelime bulutları sunarak bütüncül bir bakış açısı sağlamaktadır. Araştırmacılara önceki çalışmaların içeriği, yöntemi ve odağı hakkında bir referans kılavuzu sağlamak amacıyla 2019 Aralık ayından itibaren “TR DİZİN” alan yazında yayımlanan 86 makale incelenmiş ve bibliyometrik analiz ile değerlendirilmiştir. Makalelere ilişkin nicel bilgilerin ortaya konmasında SPSS istatistik programı kullanılırken kelime bulutlarının oluşturulmasında MAXQDA veri analizi yazılımı kullanılmıştır. Mevcut inceleme sonucunda ilgili makalelerin çoğunlukla Covid-19’un turizm endüstrisine, turizm hareketlerine ve turizm çalışanlarına etkileri” üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Keywords

Bibliometrics

Covid-19

Coronavirus

Tourism

Tr Dizin

Maxqda

Abstract

Since the first day of its emergence, Covid-19 has become one of the most popular topics in tourism literature. The main purpose of this study is to bring together the studies that deal with the Covid-19 pandemic in Turkey in the context of tourism. The study also reveals the importance that academics give to this matter. In addition, this study provides a holistic perspective by presenting word clouds about the titles, purpose and keywords of the articles in the literature. In order to provide researchers a reference guide about the content, research methods and focuses of previous studies, namely 86 articles published in the "TR DİZİN" literature since December 2019 were examined and evaluated with bibliometric analysis. SPSS statistical program was used to reveal the quantitative information about the articles and MAXQDA data analysis software was used to create word clouds. As a result of the current review, it has been determined that the relevant articles mostly focus on the effects of Covid-19 on the tourism industry, tourism movements and tourism staff.

Makalenin Türü

Bibliyometri Araştırması

* Sorumlu Yazar

E-posta: neker@subu.edu.tr (N. Eker)

DOI:10.21325/jotags.2022.993

GİRİŞ

Aralık 2019’da Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization-WHO) tarafından Çin Halk Cumhuriyeti’nin Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde ortaya çıkan Coronavirus tanımlanmış, bu virüs 2019-nCoV olarak kodlanmış ve Covid-19 olarak adlandırılmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020a; WHO, 2020a). Kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan yeni koronavirüs hastalığının (Covid-19) Türkiye’deki ilk vakası 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020b). Bu tarih aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü’nün küresel pandemi¹ ilan ettiği tarihtir (WHO, 2020b). Ortaya çıktığı günden itibaren bu salgın, dünya genelinde milyonlarca insanın enfekte olmasına ve yüzbinlerce insanın ölümüne sebep olduğu gibi, milyarlarca insanın ruhsal sağlığının da bozulmasına yol açmıştır (Boyras, 2021).

Dünya Sağlık Örgütü istatistiklerine (Veriler 5 Kasım 2021 tarihine aittir) göre tüm dünyada tespit edilen onaylı Covid-19 vaka sayısı 247.968.227, Covid-19 sebebiyle ölenlerin sayısı 5.020.204’tür. 5 Kasım 2021 tarihinde, yani bir günde dünya genelinde vaka sayısı 479.578, ölüm sayısı ise 7.706’dır. Türkiye için istatistikler incelendiğinde ise ortaya çıktığından bu yana Türkiye’de tespit edilen toplam Covid-19 vaka sayısı 8.121.226; toplam ölüm sayısı 71.298’dir. 5 Kasım 2021 tarihinde, yani bir günde Türkiye’deki vaka sayısı 29.764, ölüm sayısı ise 746’dır (WHO, 2020c). Virüs bu denli bir etki yaratırken bilim camiası bu duruma bir son vermek ya da etkilerini azaltabilmek adına durmaksızın çalışmalarını sürdürmektedir. Nitekim Covid-19’un etkilerini azaltabilecek, Dünya Turizm Örgütü tarafından onaylanmış aşılardan üretilmiştir. Dünya genelinde 7.027.377.238 doz aşı yapılmıştır. Türkiye’de 115,255,712 doz aşı uygulanmıştır ve en az 1 doz aşı yaptıran kişi sayısı 55,164,675, aşı dozlarını tamamlayan kişi sayısı 48,785,089’dır (WHO, 2020d).

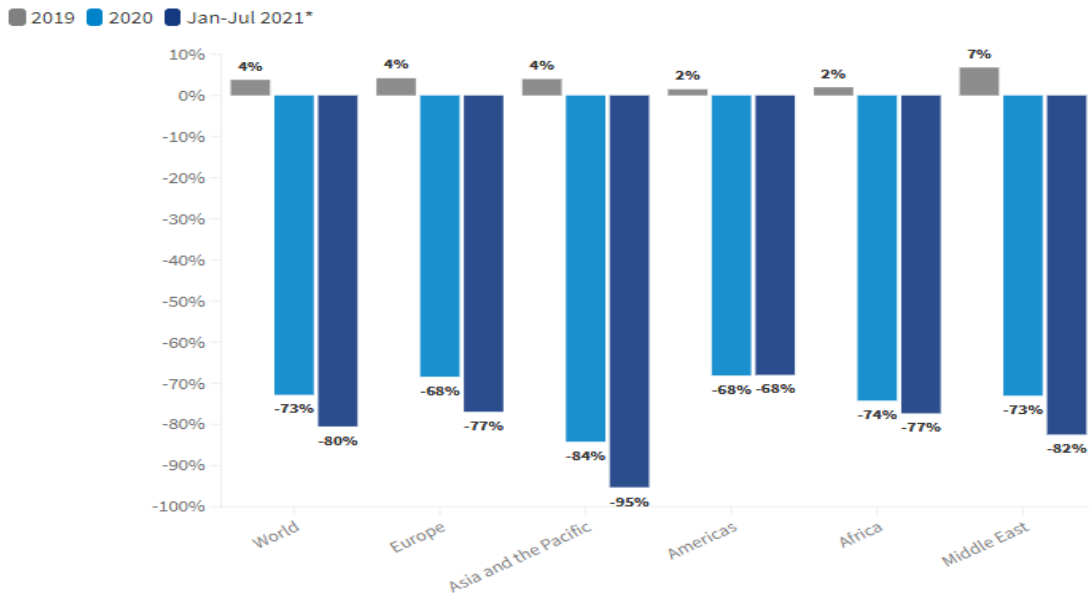
İnsan güvenliğini tehlikeye atabilecek terör, doğal afet, salgın gibi talihsizlikler karşısında turizm oldukça savunmasızdır ve bu tür beklenmeyen krizler bir destinasyona yönelik turizm hareketliliği üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmekte; böyle bir kriz yaşanması durumunda turizm destinasyonu çekiciliğini kaybedebilmektedir (Doğru & Koçak, 2021; Karamustafa & Örnek, 2021). Her ne kadar Covid-19 kadar hızlı yayılmış olmasa da (Büyük & Can, 2020), tarihsel süreç içerisinde insanlık başka salgınlarla da karşılaşmıştır. Geçmişte ortaya çıkmış olan MERS, SARS, H1N1, Zika, İspanyol gribi ve Ebola gibi birçok bulaşıcı hastalık örnek olarak gösterilebilir (Rittichainuwat & Chakraborty, 2009; Lee & Chen, 2011; Cahyanto, Wiblishauser, Pennington-Gray, & Schroeder, 2016; Aylan, 2020; Yang & Ma, 2020). Tarihteki benzeri salgınları konu alan çalışmalar incelendiğinde bu tür hastalıkların turizmi olumsuz etkilediği görülmektedir; söz konusu hastalıkların yayıldığı bölgelere yönelik güvenin ve dolayısıyla turist sayılarının azaldığı dikkat çekmektedir (Çeti & Ünlüöner, 2019).

2019 yılı sonunda ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19’un etkilerini azaltabilmek adına, her ülke farklı zamanlarda farklı önlemler alarak virüsün yayılışının önüne geçmeye çalışmıştır. Covid-19’un tüm dünyaya çok hızlı bir şekilde yayılmasında, virüs taşıyan insanların uluslararası seyahatlerinin etkili olduğu düşünülmüştür (Chiodini, 2020; Şen, 2020; Wilson & Chen, 2020; Yamamoto & Altun, 2020). Ülke sınırlarını giriş çıkışlara kapatmak, pandemi hastahaneleri oluşturmak ve bu hastahanelerde diğer hastaların bakımını durdurmak,

¹ Eski Yunan dilinde “tüm insanlar” anlamına gelen pandemi; uluslararası sınırları ve kıtaları aşan, dünya geneline yayılan salgın hastalıklara (epidemilere) verilen genel addir (Özkoçak, Koç, & Gültekin, 2020). Pandemi, Eski Yunanca’da tüm anlamına gelen παν (pan) ile insanlar anlamına gelen δῆμος (demos) kelimelerinden türetilmiştir (Honigsbaum, 2009).

sosyal mesafe ve hijyen konusunda vatandaşlara uyarılarda bulunmak, virüsün ortaya çıktığı ilk zamanlarda ülkelerin almış olduğu önlemlerden bazılarıdır (BBC, 2020; Turizm Günlüğü, 2020). Türkiye’de normalleşme sürecinin başlatıldığı 1 Haziran 2020 tarihine kadar ülkede tüm uçuşların durdurulması, restoranların sadece paket servis olarak hizmet vermesi, belirli dönemlerde sokağa çıkma kısıtlamasının getirilmesi, 65 yaş üzeri ve 20 yaş altı bireyler için sokağa çıkma kısıtlaması, spor faaliyetlerinin durdurulması, kütüphane, müze, ören yerleri, alışveriş merkezleri, sinema ve tiyatroların kapatılması gibi bazı tedbirler alınmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2020). Alınan tedbirler tüm sektörleri etkilemiş, kısıtlamalarla birlikte ekonomi durma noktasına gelmiştir. Şüphesiz bu durumdan en çok etkilenen sektörlerin başında turizm gelmektedir (Demir, Günaydın, & Demir, 2020; Gürsoy & Chi, 2020; UNWTO, 2020; Zenker & Kock, 2020; Doğru & Koçak, 2021).

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (United Nations World Tourism Organization -UNWTO)’ne göre Covid-19 salgının nedeniyle dünya genelinde turizm hareketliliğinde bir önceki yıla kıyasla %74 oranında bir düşüş yaşanmış, bu bağlamda 2020 yılı turizmin en kötü yılı olarak değerlendirilmiştir (UNWTO, 2021). Nitekim Şekil 1 bu durumu gözler önüne sermektedir.

Şekil 1. Uluslararası turist varışları (UNWTO, 2021).

Yaratmış olduğu demografik, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, toplumsal ve bireysel sonuçlar ile Covid-19 pandemisi dünyanın şekillenmesinde çok önemli roller oynamıştır (Alaeddinoğlu & Rol, 2020; Çıtak & Çalış, 2020). Covid-19 pandemisi nedeniyle alınan tedbirler ekonominin “sağlığı” üzerinde olumsuz etkiler bırakmış (Erdoğan & Yamaç Erdoğan, 2020), insan hareketlerinin sınırlandırılmasıyla turizm faaliyetleri durma noktasına gelmiş (Büyük & Can, 2020; Gössling, Scott, & Hall, 2020; Okat, Bahçeci, & Ocak, 2020), birçok işletme ve çalışanları gelir kaybına uğramıştır (Kock vd., 2020; Yang, Zhang, & Chen, 2020; Goddard, 2021).

Pandemi sürecinin geleceği öngörülemez ve bu durum bir belirsizlik yaratmaktadır (Kabadayı & Kardeş, 2020; Cinnioğlu, 2021). Bu bilinmezlik içerisinde turizm sektörünün minimum zararlı devamlılığını sağlayacak uygulamaları geliştirme yoluna gidilmektedir (Efendi, 2021). Nitekim, bu süreçte yaşanan ekonomik çöküntüler karşısında turizm, söz konusu ekonomik olumsuzlukları azaltabilecek bir araç olarak ön plana çıkmıştır (Erdoğan & Yamaç Erdoğan, 2020). Bu bağlamda, turizm talebi oluşturarak krizden çıkabilmek, turizm sektörünün başlıca

meselelerinden birisi olmuştur (Atay, 2020). Tüm bunların bir sonucu olarak; pandemi sürecinin kısa vadede uluslararası turizmi keskin bir şekilde etkilediği ve bu etkinin uzun süre devam edeceği düşünülmektedir (Demir & Türkmen, 2020; Wen vd., 2020). Bununla birlikte; alınan tedbirlere rağmen salgının önüne geçilemediği ve bu durumun turizmde ciddi hasar vermeye devam edeceği (Patel vd., 2020), turizm endüstrisindeki aşağı yönlü fiyat hareketliliğinin devam edeceği (Bakar & Rosbi, 2020), sürdürülebilir bir yaklaşımla mevcut krizin yapısal değişikliklere olanak tanıyan bir fırsat olarak değerlendirilebileceğini (Ioannides & Gyimóthy, 2020), salgının turizm endüstrisinde yeni bir dönem başlatacağı, izole tatillerin ve temassız dijital işlemlerin önem kazanacağı (Kıvılcım, 2020; Doğru & Koçak, 2021) tüketicilerin bağımsız seyahatlere ve sağlıklı yaşam temelli turizm faaliyetlerine yönelebileceği (Kiper vd., 2020; Wen vd., 2020; Yenişehirlioğlu & Salha, 2020) görüşleri dikkat çekmektedir.

Covid-19 pandemisi bir krizin ötesinde, insanların zihninde hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı algısının oluşmasına da sebep olmuştur (Karamustafa & Örnek, 2021). İnsanları böylesi derinden etkileyen bu süreç çok farklı boyutlarıyla bilimsel araştırmalara da konu olmuştur. Dolayısıyla Covid-19, diğer bilim dallarında olduğu gibi turizm akademisyenleri için de yeni bir çalışma alanı oluşturmuştur (Sigala, 2020). Ortaya çıktığı ilk zamanlardan itibaren bu konu turizm alanında ulusal ve uluslararası alanda birçok akademisyen tarafından çalışılmıştır. Bu çalışmalar arasında Covid-19'un turizm faaliyetlerine etkilerini (Acar, 2020; Gössling, Scott, & Hall, 2020; Kiper vd., 2020; Özeltin Türker, 2020), ekonomik etkilerini (Bahar & İlal, 2020; Çıtak & Çalış, 2020; Hoque vd., 2020), sosyal etkilerini (Higgins-Desbiolles, 2020; Qiu vd., 2020) turizm işletmelerine etkilerini (Bayat, 2020; Eryılmaz, 2020; İbiş, 2020; Doğru & Koçak, 2021) tüketici davranışlarını (Aydın & Doğan, 2020; Demir & Türkmen, 2020; Hall, Scott, & Gössling, 2020; Wen vd., 2020; Yenişehirlioğlu & Salha, 2020), turizm üzerindeki sonuçlarını (Demir, Günaydın, & Demir, 2020), turizm desteklerini (Doğancılı, 2020) inceleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Her ne kadar normalleşme sürecine geçilmiş ve kısıtlamalar esnetilmiş olsa da pandemi dünya çapında devam etmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalara mütemadiyen yenileri eklenmektedir. Covid-19'u turizm paradigmasıyla ele alan çalışmaların birbirlerini tekrar niteliğinde olması ve genellikle kavramsal nitelikte olması kimi araştırmacılarca dikkat çekilen bir husustur (Benjamin, Dillette, & Alderman, 2020; Kabadayı & Kardeş, 2020; Zenker & Kock, 2020). Önceki çalışmaların bibliyografik olarak incelenmesiyle araştırmacılara bütünsel bir bakış açısı yaratılması düşüncesi bu çalışmaya ilham kaynağı olmuştur. Alanyazında Covid-19 pandemisini konu alan bibliyometrik çalışmalar (Öztürk & Gök, 2020; Wang & Tian, 2021; Seyhan & Öztürk, 2021) yer almakla birlikte, bu çalışma turizm ve Covid-19 ilişkisini virüsün çıkış tarihinin üzerinden geçen sürede yapılmış tüm çalışmaları dahil ediyor olması yönüyle bir güncelleme niteliği taşımaktadır. Turizm-Covid 19 ilişkisini inceleyen diğer çalışmalarla (Barutçugil Köse 2020; Öz & Yalçın, 2020) verilerin güncel halinin kıyaslanması imkânı sağlayabilirken yanı sıra çalışmalar arasında geçen sürede çalışmaların odak noktalarındaki konuların değişimini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu çalışma TR DİZİN'de taranan dergilerde 2020 yılından itibaren Covid-19 ve turizm konusunda yazılan makalelerin tespiti, tasnifi ve bulunan sonuçların paylaşılmasını amaçlamaktadır. Çalışmanın bir diğer amacı ise genel özellikleri ile bu konudaki alan yazını ortaya koymak ve yeni araştırmacılara kolaylık sağlayabilmektir. Herhangi bir bilim dalıyla ilgili alan yazının belirli dönemlerde incelenmesinin, o alandaki gelişmelerin ortaya

konulması bakımından önemli olduğu düşünüldüğünde (Kozak, 2001), bu çalışmanın güncel bilgiler ve farklı parametreleri inceleyerek ilgili literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma Covid-19 pandemi sürecini turizm bağlamında konu alan TR DİZİN makalelerini kapsamaktadır. Çalışma amacı ve kapsamı doğrultusunda yapılan araştırmada Covid-19 ve turizm konusunda ULAKBİM veri tabanına kayıtlı dergilerde TR Dizin arama motoru kullanarak 2020 yılından itibaren İngilizce ve Türkçe dillerinde yayımlanmış “Covid”, “korona”, “pandemi”, “turizm”, “seyahat”, “turist”, “otel”, “konaklama”, “restoran” gibi anahtar kelimeler ve bunların İngilizce karşılıkları ile aramalar yapılmıştır. Bu süreç içinde Covid-19’u konu alan makalelerden turizm ile ilişkilendirilemeyen yayınlar dikkate alınmamıştır. Söz konusu makaleler belirli bir alanda üretilmiş yayınlar ile bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal analizini ifade eden (www.ulakbim.gov.tr) bibliyometri analiz yöntemiyle incelenmiştir. Söz konusu makalelere ilişkin nicel bilgilerin işlenmesinde SPSS, kelime bulutlarının oluşturulmasında ise MAXQDA kullanılmıştır. Bu çalışmada makalelerin hazırlandığı yazar sayısı, yıl, konu, yöntem, amaç gibi parametreler değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında cevap aranan sorular aşağıda listelenmektedir.

- Konuya ilişkin TR DİZİN dergilerde yayımlanan makale sayısı kaçtır?
- İlgili makalelerin dillere göre dağılımı nasıldır?
- İlgili makalelerin konuları nelerdir?
- İlgili makalelerin yazar sayılarına ilişkin dağılım nasıldır?
- Makalelerde kullanılan anahtar kelimeler nasıl bir dağılım göstermektedir?
- İlgili makalelerin araştırma yöntemleri nelerdir?
- İlgili makalelerin amaçları en çok hangi kelimeleri içermektedir?

Araştırma kapsamında ilk olarak ilgili makaleler toplanmış olup, Tablo 1’de verilmektedir. Tablo yıl ve alfabetik bazlı sıralama dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Tablo 1. Makalelere İlişkin Yazar ve Yayımlı Yılı Bilgileri

Yazar ve Yıl	Yazar ve Yıl
Acar, Y. (2020)	Akkuş, G. & Temel, B. (2021)
Adamış, E. & Eskin, İ. (2020)	Arlı, E. & Bayırhan, İ. (2021)
Akduru, E. H. (2020)	Aydın, B., Arıca, R. & Arslantürk, Y. (2021)
Akyol, C. (2020)	Başaran, B. & Pekmezci Purut, H. (2021)
Aktaş, S. (2020)	Batıbeki, S. E. & Saatçı, G. (2021)
Alaeddinoğlu, F. & Rol, S. (2020)	Boyraz, M. (2021)
Almeida, F. & Silva, O. (2020)	Buluk Eşitti, B. (2021)
Altın, H. (2020)	Cihangir, E. & Demirhan, Ö. (2021)
Arslan, E. & Kendir, H. (2020)	Cinnioğlu, H. (2021)
Aylan, S. (2020)	Cömert, M. & Azbaz, S. (2021)
Bayat, G. (2020)	Cömert, M. & Yeşilyurt, B. (2021)
Binbaşoğlu, H. (2020)	Dağ, K., Çavuşoğlu, S. & Demirbağ, B. (2021)
Büyük, Ö. & Can, E. (2020)	Demirdelen Alrawadieh, D. & Çiftçi, İ. (2021)
Ceylan, V., Muştı, Ç. & Sarıışık, M. (2020)	Doğru, E. & Koçak, E. (2021)
Çakır, P. & Barakazı, M. (2020)	Efendi, M. (2021)
Çınar, K. (2020)	Etyemez, S. & Kemer, E. (2021)
Demir, B. & Türkmen, S. (2020)	Gözgeç Mutlu, H. & Doğdubay, M. (2021)
Dilber, A. & Dilber, F. (2020)	Güden, N., Girgen, M. Ü. & Özerden, S. T. (2021)

Tablo 1. Makalelere İlişkin Yazar ve Yayın Yılı Bilgileri (Devamı)

Doğan, s. (2020)	Güven, E. Ö., Çay, A., Özavcı, R. & Korkutata, A. M. (2021)
Doğancılı, O. S. (2020)	Halaç, H. H. & Doruk, B. S. (2021)
Doğramacı, Y. G. (2020)	Hastaoğlu, E. (2021)
Dündar, Y., Silik, C. E. & Ilgaz, B. (2020)	İflazoğlu, N., Can, İ. I., Nur, M. & Cevent Nisani, E. (2021)
Düzgün, E. & Kurt, A. (2020)	Karaca, E. & Güçlü Nergis, H. (2021)
Erdoğan, Ç. & Yamaç Erdoğan, Z. (2020)	Karamustafa, K. & Örnek, N. (2021)
Ertaş, M. & Yağcı, K. (2020)	Kılıncı, E. & Varol, F. (2021)
Eryılmaz, B. (2020)	Memiş Kocaman, E., Kocaman, M. & Teyin, G. 2021
Güler, O. & Yayla, F. (2020)	Koç, B. (2021)
İflazoğlu, N. & Aksoy, M. (2020)	Konyalılar, N. (2021)
Kabadayı, M. & Kardeş, N. (2020)	Kunt, S. (2021)
Karadeniz, E., Beyaz, F. S., Ünlübulduk, S. N. & Kayhan, E. (2020)	Özdemir Güzel, S. (2021)
Kervankıran, İ. & Bağmancı, M. F. (2020)	Özel, G., İnak, A. & Özel, C. (2021)
Kiper, O., Saraç, Ö., Çolak, O. & Batman, O. (2020)	Özer, S. & Okat, Ç. (2021)
Korkut, Y., Eker, M., Zeren, F. & Altunışık, R. (2020)	Özkan, Ç. & Yeşildağ, B. (2021)
Malazazi, N. & Birsal, H. (2020)	Sarkhanov, T. & Tutar, H. (2021)
Oran, İ. B. (2020)	Özişik Yapıcı O., Yıldırım, G. & Bal., C. (2021)
Özçoban, E. (2020)	Yüksek, G. & Kalyoncu, M. (2021)
Özdeğer, M. & Muğan Ertuğral, S. (2020)	Zencir Çiftçi, E. (2021).
Punzon, j. G. & Pastor, R. (2020)	
Silik, C. E., Ilgaz, B. & Dündar, Y. (2020)	
Sivesan, S. (2020)	
Şanlı, C., Erdem, A. & Unur, K. (2020).	
Şengel, Ü., Çevrimkaya, M., Işkın, M. & Zengin, B. (2020)	
Şengel, Ü., Genç, K., Işkın, M., Ulema, Ş. & Uzut, İ. (2020)	
Şengel, Ü., Işkın, M., Genç, G. & Çevrimkaya, M. (2020)	
Şimşek, M. & Şen, M A. (2020)	
Uysal, D. (2020)	
Uysal, D. & Kılıç, İ. (2020)	
Yazıcı Ayyıldız, A. (2020)	
Yenişehirlioğlu, E. & Salha, H. (2020)	

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmaya dâhil edilen 86 makalenin konu dağılımları, yazar sayıları, anahtar kelimeleri, araştırma yöntemleri, yazım dillerine ilişkin bilgiler aktarılmaktadır.

Yapılan taramalar sonucunda Covid-19 pandemisini turizm bağlamında ele alan 86 makaleye ulaşılmıştır. Tablo 1’de gösterilen 86 makalenin yazım dilleri, yazar sayıları ve yıllarına ilişkin dağılımları görebilmek adına SPSS programına kodlama yapılmıştır. Buradan hareketle makalelere ilişkin nicel bilgiler Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. İncelenen makalelerin yayımlandıkları yıl ve dillere göre çapraz tablo istatistikleri

		Yayımlandığı Yıl			Yayımlandığı Dil		
		2020	2021	Toplam	Türkçe	İngilizce	Toplam
		49	37	86	66	20	86
Yazar sayısı	Tek yazarlı	18	10	28	22	6	28
	İki yazarlı	21	19	40	30	10	40
	Üç yazarlı	4	6	10	7	3	10
	Dört yazarlı	6	2	8	7	1	8
Yöntem	Nicel	13	17	30	22	8	30
	Nitel	20	16	36	31	5	36
	Derleme	14	3	17	11	6	17
	Hem nicel hem nitel	2	1	3	2	1	3
Dil	Türkçe	35	31	66			
	İngilizce	14	6	20			

Tablo 2’den edinilen bilgilere göre incelenen 86 makalenin 49’u 2020, 37’si 2021 yılına ait olup; 66’sı Türkçe, 20’si İngilizce olarak yayımlanmıştır. Makalelerin yayın yılı ve dili karşılaştırıldığında 2020 yılında yayımlanan makalelerin 35’i Türkçe, 14’ü İngilizce ve 2021 yılında yayımlanan makalelerin 31’i Türkçe ve 6’sı İngilizcedir. Söz konusu makalelerin en fazla 4 yazarlı olduğu ve çoğunluğun iki yazarlı makalelerden oluştuğu söylenebilir. Kullanılan dil ve yazar sayıları karşılaştırıldığında iki yazarlı yayınların hem Türkçe hem İngilizce makalelerde çoğunlukta olduğu; bunu takiben tek yazarlı yayınların da çoğunluğu oluşturduğunu ifade etmek mümkündür. Yıl bazında makalelerin yöntemleri incelendiğinde 2020 yılında nitel yöntem kullanılan araştırmalar çoğunlukta iken 2021 yılında nitel ve nicel yöntem kullanılan araştırmaların sayısı neredeyse eşittir. Yazım dili bazında makalelerin yöntemleri incelendiğinde, Türkçe makalelerin 31’i yani çoğunluğu nitel yöntem tercih ederken, İngilizce makalelerin çoğunluğunda, yani 8 makalede nicel yöntem tercih edilmiştir. İncelenen tüm makalelerin yöntemleri değerlendirildiğinde ise, sayıları birbirine yakın olmakla birlikte, ilk sırada nitel yöntem kullanan 36 makale, ikinci sırada nicel yöntem kullanan 30 makale, üçüncü sırada derleme olan 17 makale ve en sonda hem nicel hem nitel yöntem tercih eden 3 makale sıralanabilir.

Bu çalışmada ayrıca makalelerin konu dağılımları özetlenmeye çalışılmıştır. Buna göre makale konuları turizm endüstrisine, turizm hareketlerine ve turizm çalışanlarına etkiler, Covid-19 tedbirleri ve Covid-19 destekleri, Covid-19 ve eğitim, beslenme alışkanlıkları ve yiyecek-içecek işletmelerine etkiler, turist motivasyonu, turist beklentileri ve davranışlarına etkiler olmak üzere 5 ana başlıkta toplanmıştır. Söz konusu dağılıma ilişkin bilgiler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Makalelerin konulara göre dağılımları

KONULAR	Frekans	%
Turizm endüstrisine, turizm hareketlerine ve turizm çalışanlarına etkiler	42	48,8
Turist motivasyonu, turist beklentileri ve davranışlarına etkiler	16	18,6
Beslenme alışkanlıkları ve yiyecek-içecek işletmelerine etkiler	12	14,0
Covid-19 tedbirleri ve Covid-19 destekleri	9	10,5
Covid-19 ve eğitim	7	8,1

Tablo 3, makalelerin konu dağılımlarını kullanım sıklıklarına göre sıralı olarak göstermektedir. Buna göre en çok araştırılan iki konunun Covid-19’un turizm endüstrisine, turizm hareketlerine ve turizm çalışanlarına etkileri ile Covid-19’un turist motivasyonu, turist beklentileri ve davranışlarına etkileri olduğu dikkat çekmektedir. Keza konu başlıkları üzerinde MAXQDA aracılığı ile yapılan incelemelerde ortaya çıkan kelime bulutunun da bunu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

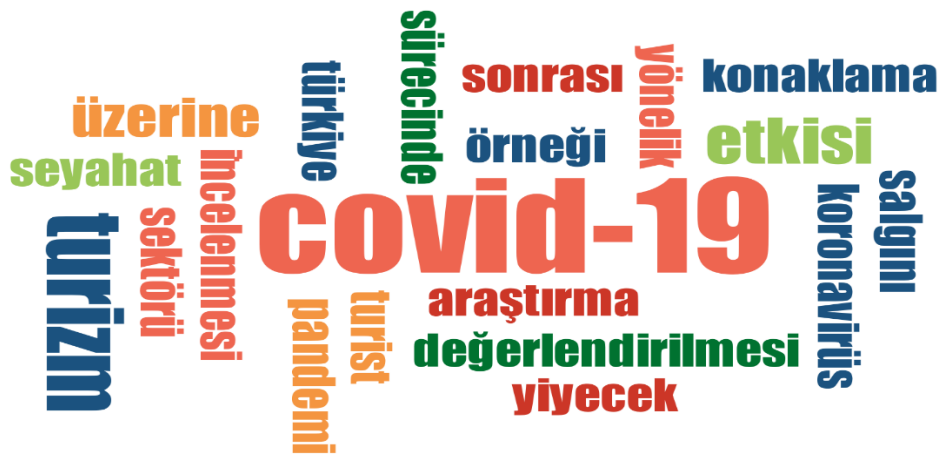
Araştırma kapsamında incelenen makalelerin başlıkları, anahtar kelimeleri ve amaçları ayrı ayrı ele alınarak MAXQDA nitel analiz programı ile incelenmiştir. Kodlama esnasında İngilizce sözcükler Türkçe’ye çevrilerek kodlanmıştır. Ayrıca benzer anlam ifade ettikleri düşünülen sözcükler genel çerçeveyi görebilmek adına tek kodla belirtilmiştir. “konaklama” ve “otel” sözcüklerinin “konaklama” kodu altına alınması buna bir örnektir. Çalışmada ilk olarak başlıklar ele alınmıştır. Makale başlıkları için en çok tekrar edilen 20 sözcüğe yer verilmiştir. İncelenen makalelerin başlıklarında geçen kelimeler Tablo 4’te kelime sıklık listesinde ve Şekil 2’de kelime bulutunda verilmiştir.

Tablo 4. Makale Başlıklarına İlişkin Sözcük Frekansları

Sözcük	Frekans	%
covid-19	68	8,17
turizm	48	5,77
etkisi	35	4,21
üzerine	26	3,13
salgını	19	2,28
pandemi	18	2,16
sürecinde	15	1,80
sektörü	14	1,68
araştırma	13	1,56
koronavirüs	13	1,56
değerlendirilmesi	10	1,20
konaklama	10	1,20
örneği	9	1,08
Türkiye	9	1,08
seyahat	8	0,96
turist	8	0,96
incelenmesi	7	0,84
yönelik	7	0,84
sonrası	6	0,72
yiyecek	6	0,72

Tablo 4’te makale başlıklarında en çok tekrar edilen kelimeler, bu kelimelerin metinde kaç yerde geçtiği ve ilgili kelimenin metnin yüzde kaçını oluşturduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında incelenen 86 makalenin başlıklarında en sık tekrar edilen kelime 68 başlıkta geçen “Covid-19” kelimesidir. İkinci sırada yer alan “turizm” sözcüğü 48 başlıkta ve üçüncü sırada yer alan “etkisi” sözcüğü 35 başlıkta yer almaktadır. Görüldüğü üzere en çok tekrar edilen kelimelerin başında “Covid-19, turizm, etkisi, üzerine” sözcükleri gelmektedir.

Şekil 2, başlıklarda geçen kelimelere ilişkin kelime bulutunu göstermektedir. Gerek kelime bulutu, gerek sözcük frekansları çalışmaların “Covid-19’un turizme etkileri” üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Ayrıca Şekil 2, incelenen makalelerde ele alınan konuların turizm endüstrisinin seyahat, konaklama ve yiyecek sektörlerine uzandığını göstermektedir.

Şekil 2. Makale Başlıklarına İlişkin Kelime Bulutu

Çalışmada MAXQDA kullanılarak anahtar kelimeler incelenmiştir. Makalelerde geçen anahtar kelimeler arasında en çok tekrar edilen 20 sözcüğe yer verilmiştir. İncelenen makalelerin anahtar kelimeleri Tablo 5’te sıklık listesinde ve Şekil 3’te kelime bulutunda verilmiştir.

Tablo 5. Anahtar Kelimelere İlişkin Sözcük Frekansları

Sözcük	Frekans	%
covid-19	71	11,54
turizm	59	9,59
pandemi	23	3,74
koronavirüs	14	2,28
salgın	14	2,28
yiyecek	13	2,11
konaklama	12	1,95
kriz	10	1,63
yönetimi	10	1,63
işletmeleri	9	1,46
seyahat	9	1,46
turist	9	1,46
beslenme	6	0,98
hijyen	6	0,98
analizi	5	0,81
sektörü	5	0,81
Türkiye	5	0,81
davranışı	4	0,65
menü	3	0,49
niyeti	3	0,49

Tablo 5’te en çok tekrar edilen anahtar kelimeler, bu kelimelerin metinde kaç yerde geçtiği ve ilgili kelimenin metnin yüzde kaçını oluşturduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında incelenen 86 makalenin 71’inin anahtarında kullanılan “Covid-19” kelimesi ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada yer alan “turizm” sözcüğü 59 ve üçüncü sırada yer alan “pandemi” sözcüğü 23 makalenin anahtarında yer almaktadır. En çok tekrar edilen kelimelerin başında “Covid-19, turizm, pandemi, koronavirüs” sözcükleri gelmektedir.

Şekil 3. Anahtar Kelimelere İlişkin Kelime Bulutu

Çalışmada ayrıca incelenen makalelerin amaçları ele alınmıştır. Bu kapsamda ilk olarak Excel kullanılarak her bir makalenin amaçları listelenmiştir. Daha sonra bu listede geçen sözcüklerin analizi için yine MAXQDA programından yararlanılmıştır. Amaçlarda kullanılan sözcüklere başlıklar ve anahtar kelimelerden daha fazla olduğu için bu analizde en çok tekrar eden 20 kelime yerine frekansı en az 5 olan, yani en az 5 kez tekrar edilmiş olan 35 sözcük listelenmiştir. İncelenen makalelerin amaçlarında geçen sözcükler Tablo 6’de sıklık listesinde verilmiştir.

Tablo 6. Makalelerin Amaçlarına İlişkin Sözcük Frekansları

Sözcük	Frekans	%
turizm	59	4,62
Covid-19	53	4,15
belirlenmesi	40	3,13
salgın	27	2,11
etkilerinin	26	2,04
pandemi	20	1,57
endüstrisinin	17	1,33
ortaya	17	1,33
turist	17	1,33
konaklama	16	1,25
süreci	16	1,25
Türkiye	16	1,25
üzerindeki	16	1,25
olarak	15	1,17
olan	13	1,02
yönelik	12	0,94
mutfak	11	0,86
nasıl	11	0,86
edilmesi	10	0,78
ilgili	10	0,78
sonrası	10	0,78
tespiti	10	0,78
konulması	8	0,63
değerlendirilmesi	7	0,55
koronavirüs	7	0,55
alan	6	0,47
arasındaki	6	0,47
araştırılması	6	0,47
seyahat	6	0,47
gösteren	5	0,39
hijyen	5	0,39
küresel	5	0,39
öncesi	5	0,39
sağlık	5	0,39
yeni	5	0,39

Tablo 6’da görülebileceği üzere incelenen çalışmaların amaçlarında en çok tekrar edilen “turizm, Covid-19, belirlenmesi, salgın, etkileri” sözcükleri ilk sıralarda yer almaktadır. Tabloda yer alan bilgilere ilişkin kelime bulutu ise ve Şekil 4’te gösterilmektedir.

Şekil 4. Makalelerin Amaçlarına İlişkin Kelime Bulutu

İncelenen makalelere ilişkin sözcük frekansları ve kelime bulutları makalelerin araştırma konuları hakkında fikir vermektedir. Daha önce bahsedildiği üzere; Covid-19'un turizme etkileri, konaklama seyahat ve yiyecek sektörüne etkileri, uygulanan tedbirler gibi konularda yoğunlaşma olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Turizm sektörü şüphesiz ki mevcut pandemi koşullarından en çok etkilenen sektörler arasında yer almaktadır. Yaşanmakta olan bu sürecin anlaşılabilir kılınması, etkilerinin ne boyutlara eriştiğinin değerlendirilmesi, bu süreç sonunda turizm sektörüne yönelik beklentilerin nasıl bir değişim göstereceğine ilişkin öngörü sağlanması açısından önem arz etmektedir. TR DİZİN'de yer alan araştırma kapsamında değerlendirilen makalelerin bulgularına bakılarak incelenen makalelere dair sonuçlara ilişkin önerileri şöyle özetlemek mümkündür:

- Araştırmada elde edilen bulgulara göre Covid-19'u konu alan turizm makaleleri çoğunlukla ampirik çalışmalar olmakla birlikte, nitel araştırmaların daha ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir. Covid-19 küresel salgınının doğrudan ve dolaylı olarak turizm endüstrisi üzerinde etkili olduğu aşikârdır. Bu anlamda akademik araştırmaların önem kazanarak devam edeceğini de söylemek mümkündür. Gerek ekonomik, gerek sosyal ve toplumsal etkilerinin araştırılması ve bu araştırmaların ampirik uygulamalar ile desteklenmesi ilgili alan yazına zenginlik katacaktır.
- Öz & Yalçın (2020) tarafından yapılmış olan bibliyometri çalışması sonucunda 2020 yılında yapılan yayınların çoğunlukla tek yazarlı olduğu sonucuna ulaşılmışken, mevcut çalışma sonucunda iki yazarlı yayınların artış gösterdiği görülmektedir.
- İncelenen makalelerin yazım dillerinin çoğunlukla Türkçe olduğu tespit edilmiştir. İngilizce ya da diğer dillerde yazınların artırılmasının uluslararası alan yazına katkıyı arttıracığı, ayrıca uluslararası arenadaki araştırmacıların TR DİZİN makaleleri daha etkin değerlendirebilmeleri açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.
- Kullanılan kelimelerin frekanslarına bakıldığında ilk sıralarda yer alan Covid-19, pandemi, salgın gibi kelimeler diğer çalışmalarla (Öz & Yalçın, 2020; Barutçugil Köse, 2020) benzerlik gösterirken, 2020 yılı sonrası yapılan çalışmalar da değerlendirmeye dahil edildiğinde, davranış, hijyen ve niyet gibi kelimelerin çalışma amaçlarında yer edinmeye başlamıştır. Bu durum pandeminin ortaya çıkmasının ardından sektör üzerindeki etkisinin anlaşılması, sektörün bu durumla uyumlaşma süreci kapsamında değerlendirilebilir. Turizm sektörü açısından

güvenli bir destinasyon imajı oluşturma hedefiyle yapılan düzenlemeler ve tanıtım faaliyetleri de bu uyumlaşma sürecinin göstergesi kabul edilebilir.

- Makalelerin konu dağılımları incelendiğinde “Covid-19’un turizm endüstrisine, turizm hareketlerine ve turizm çalışanlarına etkileri” üzerine yoğunlaştığı dikkat çekmiştir. Nitekim Kunt (2021), 150 kaynak üzerine Carrot² yazılım programı kullanılarak kümeleme analizi yaptığı çalışmanın sonucunda, Covid-19 ve turizm etkisi terimlerinin en çok “Covid-19’un turizm endüstrisine etkisi” kategorisindeki çalışmalarda kullanıldığını tespit etmiştir. Bu anlamda araştırma konularına çeşitlilik kazandırılması gerektiği düşünülmektedir. Erdoğan & Yamaç Erdoğan (2020), konuya ilişkin akademik çalışmalarda ulusal ve uluslararası makro incelemelere yer verilmesi, paydaşların yeni normale adaptasyon süreci, yaşananların turist davranışlarına etkileri gibi konuların incelenmesinin gayrete değer olduğu kanaatindedir. Zenker & Kock (2020) altı açıklayıcı koronavirüs araştırma bölümü (durumun karmaşıklığı, destinasyon imajındaki değişiklik, turizm davranışındaki değişiklik, yerleşik davranışındaki değişiklik, turizm endüstrisindeki değişiklik, uzun vadeli ve dolaylı etkiler) sunarak turizm araştırmalarının yoğunlaşabileceği hatta koronavirüs pandemisi nedeniyle turizmde bir paradigma kayması olabilecek konulara dikkat çekmişlerdir. Karamustafa & Örnek (2021), Covid-19 salgını özelindeki bazı tasarımlardan bahsederken teknolojiye ayak uydurmanın yansırı dezavantajlı grupları da kapsayacak şekilde ele alınması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Koronavirüs salgını ele alacak olan turizm çalışmalarının söz konusu dezavantajlı grupları da inceleyecek olması, akademik araştırmalara güncellik kazandırabilecektir.

- Covid-19 sadece turizm endüstrisini değil, tüm dünyayı etkisi altına alan küresel bir sorundur. Pandeminin yol açtığı olumsuzluklarla mücadelede devlete, sivil toplum kuruluşlarına ve sektör temsilcilerine büyük sorumluluk düşmektedir. Yapılacak araştırmalara gerek turizm endüstrisinden paydaşların gerek diğer sektör temsilcilerinin dahil edilmesi gerektiği söylenebilir. Wen vd. (2020), sağlık uzmanları ile turizm profesyonellerinin bir araya gelerek işbirliği içinde olmaları ve yeni projeler oluşturmaları gerektiğinden bahsetmektedir. Sektörel canlandırmada işbirliği yapılırken, bilimsel çalışmalara zenginlik kazandırması adına, akademik çalışmaların da benzer iş birlikleri ile ele alınması önerilebilir.

- Bu araştırma TR DİZİN dergilerde yayımlanan çalışmalar ile sınırlandırılmıştır. Bu sınırlamadaki en belirleyici faktörler uluslararası veri tabanlarındaki dergilerin değerlendirme sürelerinin uzun olması ve yapılan araştırmada ulusal literatüre ilişkin bir değerlendirmenin yapılmasıdır. Sonraki çalışmalarda araştırmacıların alan yazına katkıyı arttırmak adına diğer veri tabanlarını da kullanarak araştırmalarını genişletmeleri önerilmektedir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

Acar, Y. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve turizm faaliyetlerine etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 7-21.

- Adamış, E., & Eskin, İ. (2020). Investigation of government supports during covid-19 period within the context of sustainability in hotel industry: Evidence from Edirne province. *Turkish Studies-Social*, 15(7), 1-17.
- Akduru, H. E. (2020). Covid-19 pandemisinin konaklama sektörü üzerine etkisi: Bodrum/Türkiye'den bir araştırma. *Turkish Studies*, 15(8), 3359-3371.
- Akkuş, G., & Temel, B. (2021). Covid-19 sürecinde türkiye'deki gastronomi destinasyonlarının dijitalleşme açısından rekabetçiliklerinin değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(2), 855-877.
- Aktaş, S. G. (2020). Küresel sağıktan sağık turizmne Covid-19. *Türk Coğrafya Dergisi*, 76, 107-114.
- Akyol, C. (2020). Turizm eğitimi alan öğrencilerin Covid-19 salgınına yönelik görüşleri. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 3(1), 112-121.
- Alaeddinoğlu, F., & Rol, S. (2020). Covid-19 pandemisi ve turizm üzerindeki etkileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı)*, 233-258.
- Almedia, F., & Silva, O. (2020). The Impact of Covid-19 on tourism sustainability: Evidence from Portugal. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR)*, 8(2), 440-446.
- Altın, H. (2020). Türkiye'de 1969-2020 Yılları turizm sektör performansının waspas yöntemiyle analizi: Covid 19 etkisi. *Turkish Studies-Economy*, 15(3), 141-1161.
- Arlı, E., & Bayırhan, İ. (2021). The impact of the Covid-19 pandemic process on yacht operators: Application on a marina in Antalya. *Journal of Multidisciplinary Academic Tourism*, 6(2), 81-88.
- Arslan, E., & Kendir, H. (2020). Covid-19 salgını sonrası yükselen trend kırsal turizm: Zile örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3668-3683.
- Atay, L. (2020). Kovid-19 salgını ve turizme etkileri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1), 168-172.
- Aydın, B., & Doğan, M. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Pandemisinin turistik tüketici davranışları ve türkiye turizmi üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. *Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi*, 6(1), 93-115.
- Aydın, B., Arıca, R., & Arslantürk, Y. (2021). The effect of novel Coronavirus (Covid-19) on travel risk perception. *Journal of Yasar University*, 16(61), 378-392.
- Aylan, S. (2020). Covid-19 pandemisinin turizm sektörüne etkisi: Turizm yazılı basınında çıkan haberlere yönelik nitel bir araştırma. *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 3(2), 164-177.
- Bahar, O., & İlal, N. Ç. (2020). Coronavirüsün (Covid-19) turizm sektörü üzerindeki ekonomik etkileri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 125-139.
- Bakar, N. A., & Rosbi, S. (2020). Effect of coronavirus disease (Covid-19) to tourism industry. *International Journal of Advanced Engineering Research and Science*, 7(4), 189-193.
- Başaran, B., & Pekmezci Purut, H. (2021). The Impact of the Covid-19 pandemic on the frequency of food consumption. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(1), 47-66.
- Batıbeki, S. E., & Saatçı, G. (2021). Temas Hipotezi bağlamında Covid-19 pandemisi sonrası çinli turistlere yönelik çalışan tutumlarının incelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1912-1926.

- Bayat, G. (2020). The effects of covid-19 on the tourism sector and hotel businesses: The case of marmaris. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 617-634.
- BBC (2020). Pandemi Nedir, Ülkeleri Nasıl Etkiler? - Dünya Sağlık Örgütü Koronavirüsü Pandemi İlan Etti. Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51614548>
- Benjamin, S., Dillette, A., & Alderman, D. H. (2020). We can't return to normal: committing to tourism equity in the post-pandemic age. *Tourism Geographies*, 22(3), 476-483.
- Binbaşıoğlu, H. (2020). Yeni tip koronavirüs (covid-19) döneminde ulusal turizm örgütlerinin resmî web sitelerinin bir iletişim aracı olarak incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 73-88.
- Boyras, M. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Eğitime hiç mi olumlu katkı sağlamadı? turizm eğitimi veren kurumların çevrimiçi etkinlik performansı. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 21(1), 20-45.
- Buluk Eşitti, B. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde iç turizmin talepleri ve turizm işletmeleri yöneticilerinin iç turizme yönelik bakış açılarının incelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 260-280.
- Büyük, Ö., & Can, E. (2020). Covid-19 salgınının türk turizmüne etkisi: Seyahat ve konaklama endüstrileri üzerine değerlendirme. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 23(2), 312-331.
- Cahyanto, I., Wiblishauser, M., Pennington-Gray, L., & Schroeder, A. (2016). The dynamics of travel avoidance: The case of Ebola in the US. *Tourism Management Perspectives*, 20, 195–203.
- Ceylan, V., Muştu, Ç., & Sarıışık, M. (2020). Healthy nutritional attitudes and behaviors during Covid-19 outbreak lockdown. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 2491-2506.
- Chiodini, J. (2020). Maps, masks and media—traveller and practitioner sources for 2019 novel coronavirus (2019-ncov) acute respiratory virüs. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 33:101574. doi:doi: 10.1016/j.tmaid.2020.10157
- Cihangir, E., & Demirhan, Ö. (2021). Van tarihi peynirciler çarşısı'nın turizm sektörü ve yerel turizm girişimciliği açısından restorasyon ve Covid-19 sürecinde değerlendirilmesi. *Kent Akademisi*, 14 (3), 705-727.
- Cinnioğlu, H. (2021). Covid 19 pandemi sürecinde otel yöneticilerinin sergiledikleri liderlik davranışları: İstanbul örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 34-46.
- Cömert, M., & Azbaz, S. (2021). Covid-19 pandemisinin dünya ve türkiye kongre turizmi gelirlerine etkisinin değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 2259-2271.
- Cömert, M., & Yeşilyurt, B. (2021). Covid-19 salgınının tüketici davranışları üzerinde neden olduğu değişikliklerin yiyecek içecek işletmelerine Etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1622-1638.
- Çakır, P., & Barakazi, M. (2020). Koronavirüs sürecinin turizm sektörüne etkisi ve salgına karşı alınan tedbirler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 313-332.
- Çavuşgil Köse, B. (2020). Turizm ve Covid-19: Bir bibliyometrik analiz yaklaşımı. *Journal of Humanities and Tourism Research*, (Özel Sayı 5): 99-111.

- Çeti, B., & Ünlüöner, K. (2019). Salgın hastalıklar sebebiyle oluşan krizlerin turizm sektörü üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(2), 109-128.
- Çınar, K. (2020). The digital revolution: Impact on tourism education. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 2417-2443.
- Çıtak, N., & Çalış, E. (2020). Covid-19 salgınının turizm sektörü üzerine olan finansal etkileri. *İDA Academia Muhasebe ve Maliye Dergisi*, 3(2), 110-132.
- Dağ, K., Çavuşoğlu, S., & Demirbağ, B. (2021). Covid-19'un tüketici davranışları üzerindeki etkisi: yerli turistler üzerinde bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 12(32), 1160-1175.
- Demir, B., & Türkmen, S. (2020). Covid-19 salgınının oluşturduğu sağlık riski sonrasında türk turistlerin tatil beklentilerinin belirlenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2456-2471.
- Demir, M., Günaydın, Y., & Demir, Ş. Ş. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgınının türkiye'de turizm üzerindeki öncülleri, etkileri ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 80-107.
- Demirdelen Alrawadieh, D., & Çifçi, İ. (2021). Covid-19 salgını sonrası yiyecek ve içecek sektörü: Mutfak şeflerinin perspektiflerine yönelik bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 439-454.
- Dilber, A., & Dilber, F. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgınının bireylerin beslenme alışkanlıkları üzerindeki etkisi: Karaman ili örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 2144-2162.
- Doğan, S. (2020). Identifying the potential effects of coronavirus prevention (Covid-19) on the restaurants / cafes and the consumer preferences after post-epidemic in turkey. *Turkish Studies*, 15(6), 415-432.
- Doğancılı, O. S. (2020). Covid-19 salgını sonrası turizm destekleri. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2808-2820.
- Doğramacı, Y. G. (2020). Teletıp, sağlık turizmi ve uzaktan sağlık hizmetleri: Mesafeli sözleşmeler. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 78(2), 657-710.
- Doğru, E., & Koçak, E. (2021). Covid-19 salgınının konaklama işletmelerine etkisi (Fethiye Örneği). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 26(45), 107-124.
- Dündar, Y., Silik, C. E., & Ilgaz, B. (2020). Antalya'da yer alan konaklama tesisleri yöneticilerinin covid-19 kapsamında alınabilecek tedbirler üzerine görüşleri. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 3776-3794.
- Düzgün, E., & Kurt, A. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) salgınının turist rehberleri üzerindeki etkileri: Ankara turist rehberleri odası örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(23), 18-38.
- Efendi, M. (2021). Çeşme'de bulunan küçük ölçekli konaklama tesisleri; Covid-19 süreci ve e-şikayetlerin incelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 103-118.
- Erdoğan, Ç., & Yamaç Erdoğan, Z. (2020). Covid-19 resistance of tourism: Normalization Activities in tourism from the perspective of the ministry – I. Quarter. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3358-3377.

- Ertaş, M., & Yağcı, K. (2020). Understanding the effects of Covid-19 pandemic on the tourism industry. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 327-338.
- Eryılmaz, B. (2020). Türkiye’de faaliyet gösteren otel zincirlerinin yeni tip koronavirüs (Covid19) bilgilendirmeleri. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(1), 15-27.
- Etyemez, S., & Kemer, E. (2021). Covid 19 Salgınının turistik restoranlara etkisi üzerine nitel bir çalışma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 493-503.
- Goddard, E. (2021). The impact of Covid-19 on food retail and food service in Canada: A second assessment. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue canadienne d'agroeconomie*. doi:doi.org/10.1111/cjag.12282
- Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of Covid-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1-20.
- Gözgeç Mutlu, H., & Doğdubay, M. (2021). Müşterileri Uzak doğu restoranlarına yönlendiren etkiler ve Covid-19 algılamaları. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56(3), 1846-1870.
- Güden, N., Girgen, M. Ü., & Özerden, S. T. (2021). Covid-19 salgını öncesi ve sürecinde ziyaretçi sayılarında ve tercihlerinde oluşan değişiklikler: KKTC’yi ziyaret eden yabancı turistler üzerine bir çalışma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1787-1799.
- Güler, O., & Yayla, F. (2020). Hijyen restoranlar için hala bir şikâyet nedeni mi? Mersin’deki alakart restoranlara yönelik çevrimiçi müşteri şikâyetleri üzerinden bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3740-3753.
- Gürsoy, D., & Chi, C. G. (2020). Effects of Covid-19 pandemic on hospitality industry: Review of the current situations and a research agenda. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 29(5), 527-529.
- Güven, E. Ö., Çay, A., Özavcı, R., & Korkutata, A. (2021). Pandemi döneminde boş zamanı değerlendirme davranışlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 2017-2035.
- Halaç, H. H., & Doruk, B. S. (2021). Pandemi döneminde ziyaretçi yönetiminin sanal müzeler aracılığıyla şekillenmesi. *Turkish Studies*, 16(4), 1261-1277.
- Hall, C. M., Scott, D., & Gössling, S. (2020). Pandemics, transformations and tourism: Be careful what you wish for. *Tourism Geographies*. doi:10.1080/14616688.2020.1759131
- Hastaoğlu, E. (2021). Covid-19 salgını sürecinde turizm öğrencilerinin stres düzeyleri ve sağlıklı beslenme davranışları üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1610-1621.
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). Socialising tourism for social and ecological justice after Covid-19. *Tourism Geographies*, 22(3), 610-623.
- Honigsbaum, M. (2009). Historical keyword pandemic. *The Lancet*, 373 (9679), 1939.
- Hoque, A., Shikha, F. A., Hasanat, M. W., Arif, I., & Hamid, A. B. (2020). The effect of coronavirus (Covid-19) in the tourism industry in China. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 3(1), 52-58.

- İbiş, S. (2020). Covid-19 salgınının seyahat acentaları üzerine etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 85-98.
- İflazoğlu, N., & Aksoy, M. (2020). Tüketicilerin Covid-19 salgını sürecinde yiyecek-içecek işletmelerinden beledikleri hizmetin niteliğine ilişkin bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 3362-3377.
- İflazoğlu, N., Can, İ. I., Nur, M., & Cevent Nisani, E. (2021). Covid 19 Pandemisi sürecinde turizm eğitimi alan lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve turizm sektörüne yönelik algıları üzerine bir araştırma: Hatay örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1982-2001.
- Ioannides, D., & Gyimóthy, S. (2020). The Covid-19 Crisis as an opportunity for escaping the unsustainable global tourism path. *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 1-9. doi:10.1080/14616688.2020.1763445
- Kabadayı, M., & Kardeş, N. (2020). Kovid-19'un (Koronavirüsün) yerli turist davranışı ve seyahat eğilimlerine etkileri. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3703-3719.
- Karaca, E., & Güçlü Nergis, H. (2021). Covid-19 salgın sürecinde restoranların menü tasarımlarının incelenmesi: restoran a (bulgaristan) ve restoran b (türkiye) örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 703-713.
- Karadeniz, E., Beyaz, F. S., Ünlübulduk, S. N., & Kayhan, E. (2020). Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkilerinin ve uygulanan stratejilerin değerlendirilmesi: Otel yöneticileri üzerinde bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3116-3136.
- Karamustafa, K., & Örnek, N. (2021). Covid-19 salgını ve zenginleştirilmiş turizm ürünü: turizm çiçeği önerisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1639-1660.
- Kervankıran, İ., & Bağmancı, M. F. (2020). Bildiğimiz turizmin sonu mu? Covid-19'un Türkiye'deki turizm hareketliliğine etkisi. *Türk Coğrafya Dergisi*, 76, 19-32.
- Kılınç, E., & Varol, F. (2021). A research on post-covid-19 career perception and business life expectations of generation Z: the case of the tourism and business faculties. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(1), 573-594.
- Kıvılcım, B. (2020). Covid-19 (Yeni Koronavirüs) salgınının turizm sektörüne muhtemel etkileri. *USOBED Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-27.
- Kiper, V. O., Saraç, Ö., Çolak, O., & Batman, O. (2020). Covid-19 salgınıyla oluşan krizlerin turizm faaliyetleri üzerindeki etkilerinin turizm akademisyenleri tarafından değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(43), 527-551.
- Kock, F., Norfelt, A., Josiassen, A., Assaf, G. A., & Tsionas, M. G. (2020). Understanding the Covid-19 tourist psyche: The evolutionary tourism paradigm. *Annals of Tourism Research*, 85, 1-13.
- Koç, B. (2021). The probable effects of Covid-19 on entrepreneurial trends and SMEs in the tourism and hospitality industry. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 1522-1535.

- Konyalılar, N. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde havacılık sektöründe çalışanların karar verme stillerinin motivasyonlarına etkisinin incelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 2037-2057.
- Korkut, Y., Eker, M., Zeren, F., & Altunışık, R. (2020). Covid-19 pandemisinin turizm üzerindeki etkileri: Borsa istanbul turizm endeksi üzerine bir inceleme. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Special Issue, 71-86.
- Kozak, N. (2001). Türkiye'de turizm pazarlaması literatürünün gelişim süreci: 1972-1998 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tez çalışmaları üzerine biyo-bibliyografik bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 26-33.
- Kunt, S. (2021). Covid-19 Pandemisinin turizme etkisi konusunda yapılan çalışmaların carrot analizi ile değerlendirilmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 30-47.
- Lee, C. C., & Chen, C. J. (2011). The reaction of elderly asian tourists to avian influenza and SARS. *Tourism Management*, 32(6), 1421-1422.
- Malazazi, N., & Birsal, H. (2020). Post Corona World: Tourism movements in the context of global health safety. *Turkish Studies*, 15(3), 1983-1991.
- Memiş Kocaman, E., Kocaman, M., & Teyin, G. (2021). Covid-19 salgını döneminde yiyecek içecek sektöründe e-ticaret uygulamaları ve bir model önermesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(2), 1286-1301.
- Okat, Ç., Bahçeci, V., & Ocak, E. (2020). Covid-19 (Yeni Koronavirüs) salgınının neden olduğu krizin yiyecek içecek işletmeleri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 201-218.
- Oran, İ. B. (2020). Covid-19'un uluslararası turizm üzerinde diğer krizlerden farklı etkileri. *Turkish Studies*, 15(4), 807-826.
- Öz, G. & Yalçın, B. (2020). Turizm alanındaki dergilerde Covid- 19 üzerine yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi. İçinde *International West Asia Congress of Tourism Research (IWACT- 2020) The Book of Proceedings*, pp. 229-247, Paradigma Akademi.
- Özaltın Türker, G. (2020). Covid-19 salgını turizm sektörünü nasıl etkiledi turizm akademisyenleri perspektifinden bir değerlendirme. *International Journal of Social Sciences And Education Research*, 6(2), 207-224.
- Özçoban, E. (2020). Koronavirüs'ün (Covid-19) Turizm sektörü üzerindeki etkileri ve türkiye'nin kırsal turizm potansiyeli üzerine bir analiz. *Turkish Studies*, 15(4), 853-866.
- Özdeğer, M., & Muğan Ertuğral, S. (2020). The effects of pandemia and quarantine applications on travel and mobility in the historical process. *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 7(19), 711-733.
- Özdemir Güzel, S. (2021). Beş yıldızlı otel çalışanlarının covid-19 sürecini değerlendirmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1018-1033.
- Özel, G., İnak, A., & Özel, C. (2021). Konaklama işletmelerinde covid-19 sonrası uygulanan sağlık ve güvenlik uygulamalarının örgüte uyum ve işgören performansı üzerine etkisi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1652-1669.

- Özer, S., & Okat, Ç. (2021). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Günlerinde bireylerin yeme tutumlarının incelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 84-102.
- Özışık Yapıcı, O., Yıldırım, G., & Bal, C. (2021). How did Covid-19 affect career intentions of students studying tourism. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(1), 84-98.
- Özkan, Ç., & Yeşildağ, B. (2021). Covid-19 salgınının turist rehberliği mesleği üzerine etkileri: Çanakkale rehberler odası örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1603-1615.
- Özkoçak, V., Koç, F., & Gültekin, T. (2020). Pandemilere antropolojik bakış: Koronavirüs (Covid-19) örneği. *Turkish Studies*, 15(2), 1183-1195.
- Öztürk, M., & Gök, S.G. (2020). Covid-19 Döneminde yönetim yazınındaki araştırma trendlerinin bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmesi. *Kapadokya Akademik Bakış*, 4 (2), 73-89. <https://dergipark.org.tr/en/pub/car/issue/58937/832792>
- Patel, P. K., Sharma, J., Kharoliwal, S., & Khemariya, P. (2020). The effects of nobel Corona Virus (Covid-19) in the tourism industry in India. *International Journal of Engineering Research & Technology*, 9(5), 780-788.
- Punzon, J. G., & Pastor, R. (2020). How effective are the Covid-19 fiscal-support and restartingtourism policies taken by the top 3 european destinations? *Journal of Tourismology*, 6(2), 241-248.
- Qiu, R. T., Park, J., Li, S., & Song, H. (2020). Social costs of tourism during the covid-19 pandemic. *Annals of Tourism Research*, 84, 1-14.
- Rittichainuwat, B. N., & Chakraborty, G. (2009). Perceived travel risks regarding terrorism and disease: The case of Thailand. *Tourism Management*, 30(3), 410-418.
- Sarkhanov, T., & Tutar, H. (2021). Covid- 19 pandemisi ve azerbaycan turizmi: sektör temsilcisi görüşlerinin incelenmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(1), 7-18.
- Seyhan, F. & Öztürk, Z. (2021). Covid-19 konusunda yapılan bilimsel çalışmaların görsel haritalama tekniği ile bibliyometrik analizi. *Turkish Studies-Social*, 16(5), 1799-1817. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.50639>
- Sigala, M. (2020). Tourism and Covid-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. *Journal of Business Research*, 117, 312-321.
- Silik, C. E., Ilgaz, B., & DüNDAR, Y. (2020). Covid-19 Sonrası turist davranışlarının kuşak farklılıkları açısından çoklu uyum analizi (MCA) ile değerlendirilmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (24), 341-372.
- Sivesan, S. (2020). Beyond collapse: The message of Covid-19 to the Sri Lankan tourism industry. *Journal of Tourismology*, 6(2), 147-153.
- Şanlı, C., Erdem, A., & Unur, K. (2020). Koronavirüs salgınının tatile çıkma niyeti üzerine etkisi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1671-1688.
- Şen, M. A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgınının türkiye'deki yemek firmalarında oluşturduğu etkinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Afet ve Risk Dergisi*, 3(1), 89-100.

- Şengel, Ü., Çevrimkaya, M., Işkın, M., & Zengin, B. (2020). The effects of novel Coronavirus (Covid-19) on hospitality industry: A case study. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 1646-1667.
- Şengel, Ü., Genç, K., Ulema, Ş., & Uzut, İ. (2020). Turizmde “Sosyal mesafe” mümkün Mü? Kamp ve karavan turizmi bağlamında bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 15(4), 1429-1441.
- Şengel, Ü., Işkın, M., Genç, G., & Çevrimkaya, M. (2020). Covid-19 ile ilgili ölüm kaygısının seyahat davranışına etkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences (Special Issue)*, 105-121.
- Şimşek, M., & Şen, M. A. (2020). Mutfak Çalışanlarının iş motivasyonu ve hijyen davranışı üzerine bir çalışma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 3039-3051.
- T.C. İçişleri Bakanlığı, (2020). Koronavirüs tedbirleri genelgesi. Erişim adresi: <https://www.icisleri.gov.tr/duyurular> (Erişim tar. 05/11/2021)
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020a). <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html> (Erişim tar. 05/11/2021)
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020b). <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66935/genel-koronavirus-tablosu.html> (Erişim tar. 05/11/2021)
- Turizm Günlüğü (2020). Coronavirüs Nedeni ile Sınırlarını Kapanan Ülkeler. Erişim adresi: <https://www.turizmgunlugu.com/2020/03/17/coronavirus-nedeniyle-sinirlarini-kapanan-ulkeler/>
- UNWTO (2020). Covid – 19 Related Travel Restrictionsa Global Review For Tourism First Report, April 2020. UNWTO. 11 15, 2021 tarihinde https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-04/TravelRestrictions_0.pdf adresinden alındı
- UNWTO (2021). Vaccines And Reopen Borders Driving Tourism’s Recovery <https://www.unwto.org/taxonomy/term/347#:~:text=Based%20on%20the%20current%20evidence,trillion%20in%20international%20tourism%20receipts> (Erişim tar. 10/11/2021)
- Uysal, D. (2020). The use of internal communication channels within 5-star hotels in turkey during the covid-19 pandemic crisis and its effects on employees’ engagement levels. *Journal of Gastronomy, Hospitality, and Travel*, 3(2), 178-190.
- Uysal, D., & Kılıç, İ. (2020). How well do Turkey-Based travel agencies manage the Covid-19 pandemic crisis? *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 339-354.
- Wang, P., & Tian, D. (2021). Bibliometric analysis of global scientific research on COVID-19, *Journal of Biosafety and Biosecurity*, 3(1), 4-9. <https://doi.org/10.1016/j.jobb.2020.12.002>.
- Wen, J., Wang, W., Kozak, M., Liu, X., & Hou, H. (2020). Many brains are better than one: the importance of interdisciplinary studies on Covid-19 in and beyond tourism. *Tourism Recreation Research*, 1-4.
- WHO, 2020a [https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-\(Covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-(Covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it) (Erişim tar. 05/11/2021)
- WHO, 2020b <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline#> (Erişim tar. 05/11/2021)

WHO, 2020c <https://covid19.who.int/table> (Erişim tar. 05/11/2021)

WHO, 2020d <https://covid19.who.int/region/euro/country/tr> (Erişim tar. 05/11/2021)

www.wikipedia.org “Pandemi” <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pandemi> (Erişim tar. 06/11/2021)

Wilson, M. E., & Chen, L. H. (2020). Travellers give wings to novel coronavirus (2019-nCoV). *Journal of Travel Medicine*, 27(2), 1-3. <https://doi.org/10.1093/jtm/taaa015> adresinden alındı

www.ulakbim.gov.tr “Bibliyometri” <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/> (Erişim tar. 16/11/2021)

Yamamoto, G. T., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.

Yang, H., & Ma, J. (2020). How an epidemic outbreak impacts happiness: factors that worsen (vs. Protect) Emotional well-being during the coronavirus pandemic. *Psychiatry Research*, 289(113045). doi: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113045>.

Yang, Y., Zhang, H., & Chen, X. (2020). Coronavirus pandemic and tourism: Dynamic stochastic general equilibrium modeling of infectious disease outbreak. *Annals of Tourism Research*, 81(3), 1-2.

Yazıcı Ayyıldız, A. (2020). Covid-19 salgın döneminde otellerin pazarlama stratejileri: Kuşadası örneği. *Business and Management Issues (BMLI)*, 8(3), 3328-3358.

Yenişehirlioğlu, E., & Salha, H. (2020). Covid 19 pandemisinin türkiye iç turizmine yansımaları: Değişen talep üzerine bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı*, 19(37), 355-368.

Yüksek, G., & Kalyoncu, M. (2021). Covid-19 küresel salgınının turizm sektörü üzerindeki etkileri. *Journal of Gastronomy, Hospitality, and Travel*, 4(1), 85-101.

Zencir Çiftçi, E. (2021). 50 Yaş ve üstü yerli turistlerin seyahat motivasyonu ve seyahat karakteristiği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 305-326.

Zenker, S., & Kock, F. (2020). The Coronavirus Pandemic: A critical discussion of a tourism research agenda. *Tourism Management*, 104-164.

Investigation of Articles on the Covid-19 and Tourism Relationship Published in Tr Index

Nuray EKER

Sakarya University of Applied Sciences, Faculty of Tourism, Sakarya/Turkey

Karaca Mina DURDU

Adıyaman University, Faculty of Tourism, Adıyaman/Turkey

Alper BOZKURT

Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, Faculty of Business Administration, Adana/Turkey

Extended Abstract

World Health Organization (WHO) identified the Coronavirus that emerged in the city of Wuhan, Hubei province of the People's Republic of China, hence virus was coded as 2019-nCoV and named as Covid-19 (TC Ministry of Health, 2020a; WHO, 2020a). The first case of the new coronavirus (Covid-19), which affected the whole world in a short time, was seen in Turkey on March, 2020 (T.R. Ministry of Health, 2020b). This is also the date that the World Health Organization declared a global pandemic (WHO, 2020b). Since the day it emerged, this epidemic has caused millions of people infected and also killed hundreds of thousands of people around the globe, as well as the deterioration of the mental health of billions of people (Boyras, 2021).

According to the statistics of the World Health Organization, the number of confirmed Covid-19 cases all over the world is 247,968,227 and the number of deaths is 5,020,204. On November 5, 2021, in one day, the number of cases worldwide was 479,578 and the number of deaths was 7,706. When it comes to Turkey, total number of Covid-19 cases detected in since its emergence is 8.121,226, the total number of deaths is 71,298. On November 5, 2021, in one day, the number of cases in Turkey was 29,764 and the number of deaths was 746 (WHO, 2020c). While the virus has such an impact, the scientific community continues its efforts to put an end to this situation. Vaccines approved by the World Health Organization have reduced the effects of Covid-19. 7,027,377,238 doses of vaccine have been administered worldwide. 115,255,712 doses of vaccine have been administered in Turkey, and the number of people who have received at least 1 dose of vaccine is 55,164,675, the number of people who completed their vaccine doses is 48,785,089 (WHO, 2020d).

Tourism industry is one of the most effected from the incidents such as terrorism, natural disasters, epidemics and such unexpected crises could have negative consequences on tourism mobility towards a destination. In the event of such a crisis, a tourism destination may lose its attractiveness (Doğru & Koçak, 2021; Karamustafa & Örnek, 2021). Although it did not spread as fast as Covid-19 (Büyük & Can, 2020), humanity has encountered other epidemics in the history. Many diseases such as MERS, SARS, H1N1, Zika, Spanish flu and Ebola that have emerged in the past can be cited as examples (Rittichainuwat & Chakraborty, 2009; Lee & Chen, 2011; Cahyanto et al., 2016; Aylan, 2020; Yang & Ma, 2020). When studies on similar epidemics in history are examined, it is seen that such diseases negatively affect tourism. It is noteworthy that the trust towards the regions where diseases spread, as a consequence, the number of tourists have decreased (Çeti & Ünlüönen, 2019).

In order to reduce the effects of Covid-19, each country tried to prevent the spread of the virus by taking different measures at different times. It was thought that the international travels of people carrying the virus were

effective in the very rapid spread of Covid-19 all over the world (Chiodini, 2020; Şen, 2020; Wilson & Chen, 2020; Yamamoto & Altun, 2020). Closing a country's borders, creating pandemic hospitals, warning citizens about social distance and hygiene are some of the measures taken by countries in the early days of the virus (BBC, 2020; Turizm Diary, 2020). Until June 1, 2020, when the normalization process started in Turkey, all flights stopped to the country, restaurants served only as takeaway, curfew placed in certain periods and people such as over 65 and under 20, stopping sports activities. Some extra measures have also been taken like the closure of museums, shopping malls, cinemas and theaters (Ministry of Interior, 2020). The measures that were taken affected all sectors, and the economy came to a standstill with the restrictions. Undoubtedly, tourism is one of the industries most affected by this situation (Demir, Günaydın, & Demir, 2020; Gürsoy & Chi, 2020; UNWTO, 2020; Zenker & Kock, 2020; Doğru & Koçak, 2021).

The future of the pandemic is still unpredictable and this clearly creates uncertainty (Kabadayı & Kardeş, 2020; Cinnioğlu, 2021). In this obscurity, countries and tourism businesses are trying to develop applications that will ensure the tourism industry to recover with the least damage (Efendi, 2021). Tourism has also become being forefront as a tool that can reduce the economic negativities in question in the face of the economic depressions was faced in this process (Erdoğan & Yamaç Erdoğan, 2020). In this context, getting out of the crisis by creating tourism demand has been one of the most important problems that the tourism industry faces (Atay, 2020). As a result, it is thought that the pandemic process has affected international tourism sharply in the short term and this effect will continue for a long time. (Demir & Turkmen, 2020; Wen et al., 2020). According to the supply-demand theory, the downward movement of prices in the tourism industry will continue (Bakar & Rosbi, 2020), the current crisis will continue to cause structural changes with a sustainable approach. This, however, can be considered as an opportunity that allows consumers to travel independently and pursue healthy life-based tourism activities (Kıvılcım, 2020; Doğru & Koçak, 2021). As a result, the epidemic may start a new era in the tourism industry, isolated holidays and contactless digital transactions will gain importance (Ioannides & Gyimóthy, 2020).

This study, within this context, aims to identify, classify and share the results of the articles written on Covid-19 and tourism in the journals scanned in TR DİZİN since 2020. Another aim of the study is to reveal the general features of the literature on this subject and to provide convenience to the researchers who will work in this field. Considering that examining the literature related to any academic field in certain periods is important in terms of revealing the developments in that field (Kozak, 2001). It is hoped that this study will provide up-to-date information and contribute to the literature by examining different parameters. This study, therefore, includes TR INDEX articles that deal with the Covid-19 pandemic process in the context of tourism. Words of “covid”, “corona”, “pandemic”, “tourism” and “travel” searched in journal articles published in English and Turkish languages since 2020 by using the TR Index search engine in journals registered in the ULAKBİM database on Covid-19 and tourism. Keywords such as, "tourist", "hotel", "accommodation", "restaurant" and their English equivalents were searched in the key word search field. In this process, publications that could not be associated with tourism from the articles on Covid-19 were not taken into account. Rest of the articles were analyzed with the bibliometric analysis method (www.ulakbim.gov.tr), which expresses the numerical analysis of the publications produced in a specific field and the relations between these publications. SPSS was used to process the quantitative information about the articles in question, and MAXQDA was used to create the word clouds. In this study, parameters such as the number of authors, year, subject, method, and purpose of the articles were also evaluated.